Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 14 października 1935 r. 1368.

Treść numeru:

----oOo------

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. DZIEŃ 9-GO PAŹDZIERNIKA W UJĘCIU PRASY LITEWSKIEJ. "L.Aidas" Nr.232 z 9.X.1935 r. Artykuł dr. Rutenberga p.t. "Zagarnięcie Wilna jest pogwałceniem zobowiązań względem Rady L.N.".Streszczenie:

We wrześniu 1920 r. Litwa przyjęła na siebie wszelkie obowiązki, wynikające z przynależności do Ligi Narodów i w ten sposób wykazała dobrą wolę w kierunku pokojowego rozstrzygnięcia sporu. 29 września rozpoczęły się bezpośrednio rokowania polsko-litewskie zakończone 7 października podpisaniem traktatu suwalskiego,zarejestrowanego w serketarjacie L.N. za Nr.212. Traktat ten został już nazajutrz przez wojska polskie pogwałcony. Mocarstwa oraz Liga Narodów również patrzyły na żeligoskjadę, jako na ciężkie międzynarodowe przestępstwo, które musi być naprawione. Tak myślał m.in. angielski min.Spr.Zagr. Fischer oraz prezes Rady L.N. Bourgeois, którzy dali temu publiczny wyraz. /A-8/5 /.

"L.Aidas" Nr. 232. Art.p.t. "Nie zapomnimy o Wilnie". Streszczenie:

Trudno jesto ściślejsze określenie czynu Żeligowskiego od określenia lorda Balfoura,który go nazwał międzynarodowym skandalem. 15-cie lat już trwa sytuacja tego rodzaju. Dzień 9-go października stał się dla Litwinów dniem, w którym hasło:"My bez Wilna się nie uspokoimy" dźwięczy głośniej.-

Kulturalne zasoby i świadoma dyscyplina są najmocniejszym orężem w walce o utraconą stolicę. Wysiłki w walce o uzyskanie Wilna są wysiłkami całego narodu. Nikt z Litwinów nie wątpi w słuszność żądań litewskich. Litwini wierzą, że sprawiedliwość zwycięży.

Sami Polacy przyznają, że z wielkiego centrum kulturalnego stało się Wilno drugorzędnem zaniedbanem miastem kresowem. Wilno rozkwitnie dopiero wtedy, gdy znowu zleje się z Litwą.

"L.Aidas" w tymże numerze zamieszcza myśli prezydenta Smetony o Wilnie: "Chcemy odzyskać Wileńszczyznę.... dążymy do tego i nie oddamy nikomu swej własności. Jak wyzwolimy stolicę -Wilno? Wyzwolimy będąc sami wolni, pracowici,karni, a tem samem silni. Chcemy litewskiej Litwy ze stolicą Wilnem, kolebką Litwy, gdzie dojrzewała nasza narodowa idea... Nie zabraknie nam cierpliwości i wytrwałości. Już kilkanaście lat trwamy i będziemy trwać nadal, zanim nie odzyskamy Wilna... Czekamy na Wilno, a Wilno czeka na nas!" /A-8/5 /.P.

2/ KOLEJNA KORESPONDENCJA GUSTAJNISA O STANIE DRÓG W POLSCE. "L.Aidas" Nr. 235 z 12.X.1935 r. Korespondencja W.Gustajnisa p.t. "Drogi polskie".Streszczenie:

W Warszawie odbyła się bardzo ciekawa wystawa drogowa, która ilustrowała stan dróg w Polsce. Dla naprawy dróg zorganizowano ligę drogową. Wystawa obejmowała różne ciekawe eksponaty. Sami Polacy rozumieją dobrze czego im w zakresie dróg braknie. Starają się też w miarę możności braki te usunąć. Odczuwa się jednak w związku z tem brak kapitału. Mimo to praca nad poprawą dróg trwa./A-8/37/ P.

K r o n i k a .

3/. SYTUACJA LITWINÓW W BRAZYLJI. "L.Aidas" z 11.X.35 r.: Jak oświadczył poseł litewski dla państw Ameryki Południowej, p. Aukszto lis,jest obecnie w Brazylji ok.30 tys.Litwinów. Pracują oni głównie w fabrykach. Część z nich już się dorobiła i uchodzi za ludzi zamożnych. Rząd brazylijski ma zamiar założyć wkrótce w Kownie swój konsulat. /F./ P.

4/. WYJAZD POSŁA WĘGIERSKIEGO. Prasa kowieńska z dnia 9.X.1935 r.: Poseł węgierski w państwach bałtyckich da Kish po dwudniowym pobycie w Kownie udał się do Tallina. /A-14/. P.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

5/. "LIETUVOS AIDAS" O SYTUACJI WEWNĘTRZEJ LITWY. "Liet. Aidas" Nr.235 z 12.X.1935 r. Art.p.t."Podziemne "trójprzymierze"". Streszczenie:

Naprężona atmosfera polityczna, jaka się wytworzyła w związku z wyborami kłajpedzkiemi oraz ciężkie warunki gospodarcze, były zachętą dla ciemnych sił, które wzmogły swą działalność na Litwie.-

Główną rolę w tem "podziemnem trójprzymierzu," które dążyło do rozsadzenia Litwy odwewnątrz, grali obcy agenci. Pracowali oni w Suwalszczyźnie, zachęcając rolników do strajku i biorącza tę robotę, których pochodzenia nietrudno ustalić. Odezwy do rolników pisane były po tamtej stronie granicy. Całe stosy tej antypaństwowej bibuły trafiły w ręce policji pogranicznej. Gdy z jednej strony prasa, radjo i cały aparat M-stwa Propagandy ościennego państwa puszczone były w ruch, by naprężyć stosunki z Litwą, z drugiej wysłano agentów, by naprężenie to wyzyskali dla wywołania wewnątrz Litwy trudności.-

Z wytworzonych trudności pośpieszyli skorzystać również komuniści, wzmacniając swą działalność i wzywając do współpracy otwarcie ludowców, socjaldemokratów, a nawet atejtininków. Komuniści zaczęli kolportować wśród włościan suwalskich odezwy, podając się za obrońców interesów rolnictwa.

Wreszcie poruszyli się pleczkajtisowcy, którzy przedtem byli prawie niewidoczni. Hojna dłoń zaopatrzyła ich w pieniądze i środki przemycania odezw przez granicę. W pobliżu polsko-litewskiej linji administracyjnej znajduje się obecnie stos proklamacyj do "włościan pracy". W tym zakresie też potwierdza się wiadomość prasowa o uzgodnieniu działania polskich i niemieckich mężów stanu względem Litwy. Uzgodnienie to nastąpić miało w czasie ostatniego dyplomatycznego polowania w Prusach Wschodnich.-

W ten sposób wieś litewska musiała stawić opór "podziemnemu trójprzymierzu". Dodać należy, że wieś zwyciężyła. /C -33 /.

6/. "L.AIDAS" O SYTUACJI W UNIWERSYTECIE KOWIEŃSKIM. "L.Aidas" Nr. 235 z 12.X.1935 r. Art.p.t. "Quo vadis universitas". Streszczenie:

W tych dniach nadeszła wiadomość o dymisji prezydjum senatu Uniwersytetu Kowieńskiego w związku z niedawną zmianą statutu uniwersyteckiego.-

Czy postępowanie senatu uczelni jest usprawiedliwione? Obowiązkiem Uniwersytetu jest przedewszystkiem troska o naukę i dobór sił naukowych. Jakaż jest sytuacja w tym względzie? Weźmy np.wydział Techniczny. Etaty jego przewidują 24 osoby starszego personelu. Tymczasem wydział ma zaledwie 16 osób, z których 5 pracuje w urzędach administracyjnych. Dla pracy naukowej pozostaje więc 11 osób, wśród których są ludzie nietylko nie umiejący po litewsku pisać, lecz mówić.-

Brak troski o dobór starszego personalu wykazał też wydział Medyczny, który posiada tylko 16 osób na 19 etatów; wydział Prawny, posiadający 10 czy 11 osób na 21 etatów i t. d. W związku z tem Uniwersytet powinien się cieszyć, że spomocą przychodzi mu minister Oświaty. Zmiany statutu nie mogą zaszkodzić pracy uniwersytetu.

Zapytać należy do czego Uniwersytet zmierza. Nie można przecież zapominać o tem, że Uniwersytet założony został nie dla jego własnej przyjemności, a dla celów państwowych. W związku z tem, personel Uniwersytetu a w pierwszym rzędzie kierownictwo uczelni nie powinne utracić poczucia odpowiedzialności i obowiązku. /C-29/2/.

K r o n i k a .

7/. ZJAZD DYREKTORÓW GIMNAZJÓW I PRZEDSTAWICIELI RODZICÓW. "L.Aidas" z 12.X.1935 . : Dnia 11 października odbył się zjazd dyrektorów gimnazjów i przedstawicieli rodziców. Dyskusje poruszały sprawy: wychowania i nauki młodzieży. /C-17/4/

8/. NOWY PROFESOR UNIWERSYTETU. "L.Aidas" z 12.X. 1935 r.: Prezydent Państwa mianował profesorem nadzwyczajnym wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Kowieńskiego dr.Gudawicziusa. /C-29/2/ P.

9/. SPRAWA ZBLIŻENIA SPOŁECZEŃSTWA I POLICJI. Prasa kowieńska z 9.X.1935 r.: Zamierzane jest wprowadzenie specjalnych audycyj radjowych, mających na celu zbliżenie i współpracę społeczeństwa z policją. Audycje będzie opracowywał Departament Policji. /C-14/3/.

10/. DELEGACJA UNIWERSYTECKA U PREZYDENTA PAŃSTWA. Prasa kowieńska z 12.X.1935 r. Dnia 12.X.1935 r. Prezydent Państwa przyjął na audjencji ministra Oświaty prof.Tonkunasa, rektora Uniwersytetu W.W. prof.Czesnisa i prof.Jodele oraz sekretarza senatu uniwersyteckiego prof.Purenasa. /C-29/2/. P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

11/. WYBORY KŁAJPEDZKIE W UJĘCIU PRASY LITEWSKIEJ. "Liet. Aidas" Nr.233 z 10.X.1935 r. Art.p.t. "Po wyborach do Sejmiku kłajpedzkiego". Streszczenie:

Na listy litewskie padło 19% ogółu głosów. W związku z tem nowy Sejmik będzie miał skład podobny, co Sejmik z 1932 r.

Możnaby oświadczyć, że ze strony litewskiej przejawiło się niedbalstwo. W normalnych warunkach można było oczekiwać conajmniej 10 mandatów z list litewskich. Jednak wybory odbywały się w warunkach bardzo nienormalnych i to nie z winy liteskiej . Gdy się przypomni propagandę, prowadzoną przez Niemców kłajpedzkich od wiosny i gdy się przypomni niesłychane formy tej propagandy w ostatnich dniach przed wyborami, to wypadnie przyznać, że wyniki głosowania są nietylko zadawalniające, a nawet bardzo dobre. Świadczą one, że przynajmniej 20% ludności Kłajpedy stanowi wiernych żołnierzy państwa litewskiego, którzy ojczyzny swej pod żadnym pozorem się nie wyrzekną.-

Obecnie można spodziewać się normalniejszych warunków życia w tem znaczeniu, że nie będzie się zapewne przejawiał w takim stopniu wpływ zewnętrzny. Da to możliwość odprężenia w stosunkach litewsko-niemieckich.-

"L.Żinios" Nr. 232 z 10.X.1935 r. Art.p.t. "Po wyborach kłajpedzkich". Streszczenie:

Wybory kłajpedzkie przebiegały w niezwykłych warunkach. Racjonalistyczno-faszystowskie Niemcy wywierały nacisk na jaki tylko mogły się zdobyć. Nie ulega wątpliwości, że na listy niemieckie głosowało wielu Litwinów. Faktu tego wystarcza, by o obszar Kłajpedy poważnie się zatroszczyć. Rzecz ciekawa: dawniej można było konstatować niewątpliwy postęp list litewskich. Obecnie zaś stoi się na miejscu, chociaż postęp powinienby się dokonać. Obszar Kłajpedy oczekuje poważnego i zorganizowanego kontaktu z całą Litwą, któryby zbliżył Kłajpedę z Wielką Litwą nietylko materjalnie, lecz również kulturalnie i duchowo .

"Siegodnia" Nr.282 z 13.X.1935 r. zamieszcza wywiad z litewskim działaczem w Kłajpedzie dr.Zubowem. Wywiad dotyczy perspektyw kłajpedzkich w związku z wynikami wyborów:

Mimo zaciekłej agitacji niemieckiej udało się Litwinom utrzymać swe dawne stanowisko, co musi być uznane za fakt znamienny. Gdyby wybory przebiegały w normalnych warunkach, element lit. przejawiałby się niewątpliwie znacznie silniej. Jeżeli chodzi o dalsze perspektywy stosunków kłajpedzkich należy dołożyć wszelkich starań, by stworzyć atmosferę pokojowego współżycia wszystkich grup w Kłajpedzie. Litwini powinni udzielić nowemu Sejmikowi "zaliczki zaufania" w nadziei, iż zaufanie to nie dozna zawodu i że da się stworzyć w Kłajpedzie normalną atmosferę. /E-9/.

12/. "MEMELER DAMFBOOT" O WYNIKACH WYBORÓW DO SEJMIKU. XXXXX "Mem.Damfboot" Nr.240 z 12.X.1935 r. Art.p.t. "Głosy kłajpedzian".Streszczenie: Wybory kłajpedzkie stanowią dla osiadłych kłajpedzian zwycięstwo, odniesione mimo różnych trudności. Wybory te wykazały, co może zdziałać dyscyplina i jedność. Wybory stanowią odpowiedź na pytanie:"co kłajpedzianie myślą, czują i chcą"? Odpowiedź ta nie przebrzmi, jak głos wołającego na puszczy. Wywrze ona spewnością swój skutek. Przyszłość ten skutek okaże. /E-9/.

-----o-----